

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра морської геології, гідрології, інженерної геології
та палеонтології
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних
технологій

Силабус курсу
Природокористування в берегових системах

Обсяг	5,5 кредитів; 165 годин
Семестр, Рік	7 семестр, 4 рік
Дні, Час, Місце	за розкладом
Викладачі	Федорончук Наталя Олександрівна; кандидат геол.наук, доцент кафедри морської геології, гідрології, інженерної геології та палеонтології Муркалов Олександр Борисович, кандидат географічних наук доцент кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.
Контактний телефон	(050)96-48-000
E-mail:	fedoronchuk.navchannya@gmail.com physgeo_onu@ukr.net
Робоче місце	Шампанський провулок, 2, корпус геолого-географічного факультету, ауд. 109, 108
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щотижня 1 год., за розкладом консультацій

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом.

Інші види комунікації:

консультація за розкладом,

e-mail викладача.

Googl-class fedoronchuk.navchannya@gmail.com

e-mail: fedoronchuk@onu.edu.ua

Telegram група курсу: (050)96-48-000

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – «Природокористування в берегових системах» є закономірності розташування сформованої структури природної системи берегової зони, процеси та механізми формування цієї структури, динаміки її елементів, закономірності та наслідки взаємодії з інженерними

спорудами і проведеною антропогенною діяльністю, типи природокористування.

Пререквізити курсу – курс «Природокористування в берегових системах» вивчається на підставі знань, отриманих в результаті засвоєння курсів «Морська геологія», «Літологія», «Екологічне та природоохоронне право в Україні», «Осадкові басейни та палеогеографія», «Методи морських геологічних досліджень», а також на підставі проходження навчальної практики з літології.

Постреквізити курсу – вивчення курсу «Природокористування в берегових системах» сприяє глибокому розумінню таких дисциплін «Геоєкологія океанів і морів», «Геологія і корисні копалини Чорного та Азовського морів», «Кадастр природних ресурсів»; знання, отримані при вивченні дисципліни готують здобувачів до написання кваліфікаційної роботи бакалавра при умові зв'язку тематики роботи з предметом вивчення курсу.

Мета курсу – формування у здобувачі уявлення про контактну систему берегової зони моря, її функціонування як літодинамічного фільтру на шляху матеріалу з суші до Світового океану, зони трансформації хвильової енергії та течій різної генези, формування прибережно-морського рельєфу та наносів, взаємодії з інженерними спорудами і проведеною антропогенною діяльністю, оволодіння методами досліджень та інтерпретації отриманих результатів при вирішенні теоретичних та практичних завдань у процесі природокористування у береговій зоні морів.

Завдання дисципліни:

- опанувати головні поняття і закономірності берегознавства, положення в системі Наук про Землю;
- сформувані уявлення про формування і динаміку прибережно-морського рельєфу та наносів;
- засвоїти методи та прилади дослідження берегової зони;
- проаналізувати природні та антропогенні ризики природокористування в береговій зоні моря;
- розглянути напрямки антропогенної діяльності і природокористування в береговій зоні моря;
- узагальнити уявлення про природоохоронну діяльність в береговій зоні моря.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати:

- теорію та методологію берегознавства;
- класифікацію та закономірності формування і динаміки прибережно-морського рельєфу і наносів;
- методи і прилади дослідження берегової зони моря.

вміти:

- досліджувати прибережно-морські процеси;
- проводити балансові розрахунки;
- визначати режимні характеристики потоків наносів;

- визначати фізико-механічні та гранулометричні характеристики прибережно-морських наносів;
- проводити комплексне районування берегової зони;
- оптимізувати та зменшувати ризики природокористування в береговій зоні моря.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі лекцій (34 год.) та практичних занять (28 год.), організації самостійної роботи студентів (103 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання:

Словесні: лекція (класична, консультація, діалог з здобувачами); пояснення.

Наочні: ілюстрування (використання наочності – ілюстрацій, картографічних джерел); демонстрування (використання проектору, комп'ютерної техніки, презентацій, відео фрагментів).

Презентація – для усного супроводу повідомлення під час лекційних і практичних занять, при поясненні нового матеріалу, під час доповідей студентів.

Практичні роботи – виконання завдань, передбачених програмою курсу.

Самостійна робота:

- тематичне реферування – робота студентів з підручниками, посібниками, довідниками, Інтернет-ресурсами;
- доповідь, презентація - самостійно виконана творча робота аналізу проблеми, обов'язково містить власні висновки і пропозиції здобувача.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Природна система берегової зони моря: структура, взаємодія елементів, функціонування, відмінність від ландшафтів та геосистем дна.

Тема 2. Хвильові процеси: гідродинаміка, зв'язок розвитку підводної та надводної частин профіля, акумуляція, абразія кліфів та бенчів.

Тема 3. Нехвильові процеси в береговій зоні моря: еолові, біогенні, діяльність річок, льодові, вулканогенні.

Тема 4. Літодинаміка берегової зони: джерела, трансформація і диференціація вихідного матеріалу, потоки та переміщення наносів.

Тема 5. Інженерно-практичні аспекти берегознавства: портове будівництво, берегозахисне будівництво, вилучення наносів з берегової зони, судноплавні канали, селітебне будівництво та рекреація.

Тема 6. Географічні основи природокористування і охорони природи в береговій зоні моря: системність і динамічність берегової зони, антропогенний рельєф, аквашафтні елементи в береговій зоні, стратегія природокористування, прибережно-морські охороняемі території, прикладні проблеми та ризики природокористування і охорони природи.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Митропольський О. Ю., Іванік О. М. Морська геологія. К. : ВПЦ "Київський університет" , 2016 . 480 с.
2. Хмелевський В.О., Хмелевська О.В. Літологія : Седиментогенез : навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 220 с.
3. Горванко Г. Д.. Літологія : конспект лекцій - 2-ге вид. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2010. 218 с.
4. Шнюков Є.Ф., Пасинков А.А., Зіборов А.П. Основи морезнавства : підруч. в 3 ч. НАН України. Морський гідрофіз.ін-т, Відділення морської геології і осадового рудоутворення НАН України. К.; Севастополь, 2012.
5. Шуйський Ю. Д. Антропогенний рельєф у береговій зоні морів (на прикладі Чорного й Азовського морів) : монографія. Одеса : Фенікс, 2022. 102 с.
6. Шуйський Ю. Д. Історія розвитку і методологія берегознавства : монографія. Одеса : Астропринт, 2018. 448 с.

Додаткова

1. Eric C.F. Bird Editor. (2010) Encyclopedia of the World's Coastal Landforms. Springer Science+Business Media B.V. 1543 p. DOI 10.1007/978-1-4020-8640-3
2. Morales Juan A. (2022). Coastal Geology Springer Nature Switzerland AG. 463 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-96121-3>
3. Huggett R. J. (2011). Fundamentals of Geomorphology. Third Edition. New York: Routledge. 536 p.
4. Jon Erickson. Marine Geology: Exploring the New Frontiers of the Ocean (Living Earth)// Facts on File. – 2002. –336 p.
5. Fisher R.V. Flow transformation in sediment gravity flows // Geology. - 1983. -Vol. 11. - P.273-274.

ОЦІНЮВАННЯ

Опанування дисципліни «Природокористування в берегових системах» оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль - усний контроль (опитування, бесіда, доповідь); письмовий контроль (контрольна робота, реферат/презентація); практичний контроль (в ході виконання практичних робіт); тестовий контроль.

Періодичний контроль - контроль теоретичного матеріалу за заліковими модулями у вигляді письмової модульної контрольної роботи та виконання практичних робіт в межах змістовного модуля, тестування.

Підсумковий контроль за дисципліною – іспит в усній формі. Оцінку отримує здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт (контрольні тести, практичні роботи, СР) (Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова).

Самостійна робота студентів.

Систематична самостійна робота здобувачів складається з підготовки до лекцій, практичних занять, самостійного вивчення матеріалу з переліку тем курсу, письмових контрольних робіт, доповідей. Контроль самостійної роботи (СР) проводиться у вигляді доповідей і звітів з тем курсу відведених на СР, контрольних тестів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення оцінюються та включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу визначається нормативними документами / Положеннями, які є чинними в ОНУ імені І. І. Мечникова:

1. Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова;

2. Положення про відрахування, переривання навчання, надання академічної відпустки, поновлення і переведення ЗВО ОНУ імені І. І. Мечникова;

3. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова;

4. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І. І. Мечникова;

5. Положення організації освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова;

6. Правил внутрішнього трудового розпорядку ОНУ імені І. І. Мечникова.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: оцінка робіт зданих з порушенням термінів без поважних причин знижується на 20% від загальної кількості балів за дану роботу. Дострокове складання (робіт, модульних контрольних, іспиту) погоджується з деканатом та викладачем. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є: використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі; використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо); проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання контрольної роботи, заліку тощо; повторне проходження відповідного освітнього компоненту освітньої програми; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання; відрахування з Університету.

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі, змішаній формі за погодженням із керівником курсу та деканатом.

Мобільні пристрої: під час занять тільки з дозволу викладача допускається використання мобільних додатків, Internet-мережі, електронних девайсів.

Поведінка в аудиторії: активна участь, поважне ставлення до всіх учасників освітнього процесу, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення мобільних пристроїв. Запізнення без попередження або поважної причини (проблеми із транспортом, несподівані нещасні випадки, проблеми особистого характеру) неприпустимі.